

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Svante Hult.

Härad: Västmanlands.

Adress: Forsby.

Socken: Neda.

Berättat av: Gunner Karlsson.

Uppteckningsår: 1936.

Född år 1883 i Neda.

Uppteckningen rör Sandsjön i Mörtlek.

Färdiga fynd från förhistoriska tid vittna om att bebyggelsen kring den numera torrlagda Sandsjön i Mörtlek varit mycket tidig. Första sändningen ägde sålunda rum för många hundra år sedan. Hela byn, som förut hette Myrtlekis, ligger på gammal sjöbotten.

Efter denna sändning då förutsättningar för de till byn hörande odlingsmarkerna erhöles, var sjön helt enkelt fiskrik. Andjakter och sjöslätter voro givande.

För vissa sändningar fanns där rikligt med

Skriv endast på denna sida!

5 sid.

braken, sednarna förskades huvudsakligen gäddan.

Sandviken var en djuprik gräsö. Vass och starr
fanns i myckenhet. Slätterkarlarna fingo ibland vada i
vattnet till aklarna. De måste vara försedda med skarvigen
(se bild) för att ej sjunka ner i gyttjärn. Under vintern höll
man vanligen sjön vid två meters djup. Första maj
drogo kammladorna upp så att vattnet rann av och
var under en halv meter djupt. I jöslätter började
14 dagar efter midsommar. Bänderna hade lika
stora skiffer och började på samma gång och förklarade.
Vid rednappgången satte de igång med arbetet. Den som
körde in sista lasset skulle tillkänna geiva detta
genom att ropa. Vid jöslätter användes liar, som voro
7 a 8 kvarter långa. Varje lagg skulle vara så brett
att slätterkarlen fick ha fullt slag för varje gång. Man
använde vanliga lierskaft. Till knaggas tog man lodiga
genar av äppeltör. Man slog s.k. dubbelsten så att man

erhöll en lång chäng, som sedan räpades ihop till
knivar. Knivarna stodo i vatten och lockade i övre
delen. Detta för att höret skulle lättas något.
Sjöns stränder voro bevägrade av ängslador. Till
dessa hördes höret i sjöströmmen med 1.80 m. låga lodräta
händer och 1.30 m. bred, 3 m. lång botten. På vintern
hördes det nam till gärdan.

Med detta hö, som var gammalt möringsridet,
lockade bönderna göra upp skar "12 kvaster rent ä".
Där fanns en upplejare, som kallades Kackhulten,
som lockade köpa skar i Mörkle och sälja dem i
Skänninge. Detta anseende var böndernas förnämsta
inkomställa.

Den gamla sjöströmmen är nu så hård och jämn
att flygmaskiner bruka landa där.

5050

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25.

Skarbägar.

5 a
Saver
Kopia som
negativ skapas!
Gu

Skriv endast på denna sida!

a.

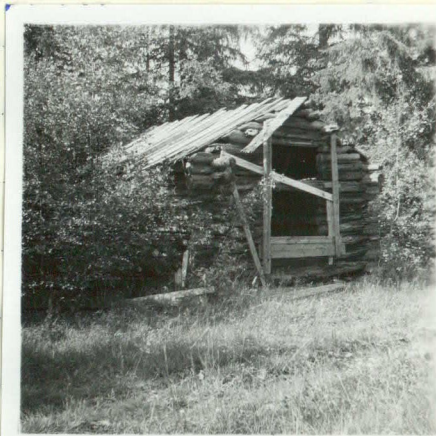
b.

Den gamla sjöbottnen

Den gamla sjöbottnen

c.

d.

Ångslador vid Sandviken, S.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

M5050
s. 5 a

FOLKLIVSARKIVET
LUND

M5050

s. 56

FOLKLIVSARKIVET
LUND

M5050
s. 5c

FOLKLIVSARKIVET
LUND

M5050

s. 5d